

Poz. 1003

**ROZPORZĄDZENIE
MINISTRA ZDROWIA¹⁾**

z dnia 24 sierpnia 2012 r.

**w sprawie stażu adaptacyjnego dla cudzoziemców ubiegających się o przyznanie prawa wykonywania zawodu
pielęgniarki lub położnej**

Na podstawie art. 35 ust. 6 ustawy z dnia 15 lipca 2011 r. o zawodach pielęgniarki i położnej (Dz. U. Nr 174, poz. 1039 i Nr 291, poz. 1707) zarządza się, co następuje:

§ 1. Rozporządzenie określa:

- 1) ramowy program stażu adaptacyjnego, zwanego dalej „stażem”, dla cudzoziemców ubiegających się o przyznanie prawa wykonywania zawodu pielęgniarki lub położnej;
- 2) sposób i tryb odbywania oraz zaliczania stażu;
- 3) szczegółowy zakres uprawnień zawodowych pielęgniarki i położnej w okresie odbywania stażu;
- 4) warunki, jakie powinien spełniać podmiot leczniczy, w którym są odbywane staże.

§ 2. 1. Staż pielęgniarki obejmuje pogłębienie wiedzy teoretycznej oraz doskonalenie umiejętności praktycznych w zakresie udzielania świadczeń zdrowotnych, a w szczególności świadczeń pielęgnacyjnych, zapobiegawczych, diagnostycznych, leczniczych i rehabilitacyjnych oraz promocji zdrowia, w warunkach stacjonarnej, ambulatoryjnej i domowej opieki zdrowotnej.

2. Staż położnej obejmuje pogłębienie wiedzy teoretycznej oraz doskonalenie umiejętności praktycznych w zakresie udzielania świadczeń zdrowotnych, a w szczególności świadczeń pielęgnacyjnych, zapobiegawczych, diagnostycznych, leczniczych, rehabilitacyjnych oraz promocji zdrowia w zakresie opieki nad kobietą, w tym kobietą ciężarną, rodzącą i położnicą, oraz noworodkiem, w warunkach stacjonarnej, ambulatoryjnej i domowej opieki zdrowotnej.

§ 3. 1. Staż jest odbywany w ramach staży częstkowych.

2. Czas trwania staży częstkowych, o których mowa w ust. 1, miejsce ich odbywania oraz cele stażu wraz z wykazem umiejętności określa ramowy program stażu, zwany dalej „ramowym programem”, określony:

- 1) dla pielęgniarek – w załączniku nr 1 do rozporządzenia;
- 2) dla położnych – w załączniku nr 2 do rozporządzenia.

§ 4. Pielęgniarka i położna odbywają staż na podstawie umowy o pracę na czas określony w celu odbycia stażu albo umowy cywilnoprawnej na okres odbycia stażu, zawartych z podmiotem leczniczym, o którym mowa w § 6.

---

¹⁾ Minister Zdrowia kieruje działem administracji rządowej – zdrowie, na podstawie § 1 ust. 2 rozporządzenia Prezesa Rady Ministrów z dnia 18 listopada 2011 r. w sprawie szczegółowego zakresu działania Ministra Zdrowia (Dz. U. Nr 248, poz. 1495 i Nr 284, poz. 1672).

§ 5. 1. Jeżeli staż jest odbywany na podstawie umowy o pracę na czas określony, czas trwania stażu może ulec przedłużeniu w przypadku:

- 1) nieprzerwanej niezdolności do pracy, o której mowa w art. 92 § 1 ustawy z dnia 26 czerwca 1974 r. – Kodeks pracy (Dz. U. z 1998 r. Nr 21, poz. 94, z późn. zm.²⁾), przez okres dłuższy niż 14 dni;
- 2) urlopu macierzyńskiego;
- 3) przebywania na urlopie wychowawczym, nie dłużej niż rok;
- 4) przebywania na urlopie bezpłatnym, nie dłużej niż 3 miesiące.

2. Jeżeli staż jest odbywany na podstawie umowy cywilnoprawnej, czas trwania stażu może ulec przedłużeniu w przypadku zaistnienia wyjątkowych sytuacji losowych lub rodzinnych pielęgniarce lub położnej.

3. Wniosek o przedłużenie stażu z przyczyn określonych w ust. 1 pielęgniarce lub położna niezwłocznie kieruje na piśmie wraz z uzasadnieniem do właściwej okręgowej rady pielęgniarzek i położnych.

4. Po niezwłocznym rozpatrzeniu wniosku, o którym mowa w ust. 3, właściwa rada pielęgniarzek i położnych niezwłocznie informuje podmiot leczniczy, w którym ma być odbywany staż, oraz pielęgniarce lub położną o przedłużeniu stażu.

5. W przypadkach, o których mowa w ust. 1 i 2, przedłużenie czasu trwania stażu następuje na okres realizacji tej części ramowego programu, która nie została zrealizowana w czasie wyznaczonym na odbywanie stażu.

6. W przypadkach, o których mowa w ust. 1 i 2, staż jest kontynuowany na podstawie zmienionej umowy o pracę zawartej na czas określony albo zmienionej umowy cywilnoprawnej, uwzględniających przedłużenie czasu trwania stażu.

§ 6. Podmiot leczniczy, w którym są odbywane staże, w tym staż cząstkowy, zwany dalej „podmiotem organizującym staż”, powinien spełniać następujące warunki:

- 1) udzielać świadczeń zdrowotnych w zakresie umożliwiającym zrealizowanie co najmniej jednego programu stażu cząstkowego przez pielęgniarce lub położną;
- 2) zatrudniać pielęgniarki lub położne posiadające kwalifikacje i doświadczenie, o których mowa w § 9 ust. 1 i § 10 ust. 1;
- 3) posiadać zaplecze diagnostyczno-terapeutyczne zapewniające realizację treści merytorycznych ramowego programu w sposób i w czasie określonych w rozporządzeniu;
- 4) zawrzeć umowy z innymi podmiotami leczniczymi spełniającymi warunki, o których mowa w pkt 1–3, w celu umożliwienia zrealizowania przez pielęgniarce lub położną, w ramach oddelegowania, tej części ramowego programu, której realizacji nie może zapewnić w zakresie udzielanych przez siebie świadczeń zdrowotnych.

§ 7. 1. Okręgowa rada pielęgniarzek i położnych, w drodze uchwały, uwzględniając wnioski zgłoszone przez pielęgniarki i położne, kieruje – na obszarze swojego działania – pielęgniarki i położne, którym przyznała ograniczone prawo wykonywania zawodu i które wpisała na listę członków izby, do podmiotów organizujących staż.

2. Jeżeli brak miejsc uniemożliwia pielęgniarce lub położnej odbycie stażu na obszarze działania izby, której członkiem jest pielęgniarka lub położna, staż odbywa się w podmiocie organizującym staż położonym na obszarze działania innej izby, wybranym przez pielęgniarce lub położną spośród podmiotów wskazanych przez okręgową radę pielęgniarzek i położnych; do podmiotu organizującego staż pielęgniarce lub położną kieruje okręgowa rada pielęgniarzek i położnych, na której obszarze działa podmiot organizujący staż.

²⁾ Zmiany tekstu jednolitego wymienionej ustawy zostały ogłoszone w Dz. U. z 1998 r. Nr 106, poz. 668 i Nr 113, poz. 717, z 1999 r. Nr 99, poz. 1152, z 2000 r. Nr 19, poz. 239, Nr 43, poz. 489, Nr 107, poz. 1127 i Nr 120, poz. 1268, z 2001 r. Nr 11, poz. 84, Nr 28, poz. 301, Nr 52, poz. 538, Nr 99, poz. 1075, Nr 111, poz. 1194, Nr 123, poz. 1354, Nr 128, poz. 1405 i Nr 154, poz. 1805, z 2002 r. Nr 74, poz. 676, Nr 135, poz. 1146, Nr 196, poz. 1660, Nr 199, poz. 1673 i Nr 200, poz. 1679, z 2003 r. Nr 166, poz. 1608 i Nr 213, poz. 2081, z 2004 r. Nr 96, poz. 959, Nr 99, poz. 1001, Nr 120, poz. 1252 i Nr 240, poz. 2407, z 2005 r. Nr 10, poz. 71, Nr 68, poz. 610, Nr 86, poz. 732 i Nr 167, poz. 1398, z 2006 r. Nr 104, poz. 708 i 711, Nr 133, poz. 935, Nr 217, poz. 1587 i Nr 221, poz. 1615, z 2007 r. Nr 64, poz. 426, Nr 89, poz. 589, Nr 176, poz. 1239, Nr 181, poz. 1288 i Nr 225, poz. 1672, z 2008 r. Nr 93, poz. 586, Nr 116, poz. 740, Nr 223, poz. 1460 i Nr 237, poz. 1654, z 2009 r. Nr 6, poz. 33, Nr 56, poz. 458, Nr 58, poz. 485, Nr 98, poz. 817, Nr 99, poz. 825, Nr 115, poz. 958, Nr 157, poz. 1241 i Nr 219, poz. 1704, z 2010 r. Nr 105, poz. 655, Nr 135, poz. 912, Nr 182, poz. 1228, Nr 224, poz. 1459, Nr 249, poz. 1655 i Nr 254, poz. 1700, z 2011 r. Nr 36, poz. 181, Nr 63, poz. 322, Nr 80, poz. 432, Nr 144, poz. 855, Nr 149, poz. 887 i Nr 232, poz. 1378 oraz z 2012 r. poz. 908.

§ 8. 1. Zmiana podmiotu organizującego staż w trakcie odbywania stażu jest dopuszczalna w przypadku:

- 1) likwidacji podmiotu organizującego staż lub zaprzestania realizowania przez ten podmiot świadczeń zdrowotnych będących przedmiotem programu stażu;
- 2) zaistnienia wyjątkowych sytuacji losowych lub rodzinnych pielęgniarki lub położnej uzasadniających zmianę podmiotu organizującego staż – na pisemny umotywowany wniosek zgłoszony przez pielęgniarkę lub położną do okręgowej rady pielęgniarek i położnych, która skierowała pielęgniarkę lub położną do odbycia stażu.

2. Podmiot, w którym staż był dotychczas odbywany, niezwłocznie informuje okręgową radę pielęgniarek i położnych, która skierowała pielęgniarkę lub położną do odbycia stażu, o wystąpieniu okoliczności, o których mowa w ust. 1 pkt 1.

3. W przypadku zmiany podmiotu organizującego staż na skutek okoliczności, o których mowa w ust. 1, kontynuacja stażu odbywa się w podmiocie organizującym staż wskazanym przez okręgową radę pielęgniarek i położnych, która skierowała pielęgniarkę lub położną do odbycia stażu.

4. W przypadku zmiany podmiotu organizującego staż, o którym mowa w ust. 1, umowa zawarta pomiędzy pielęgniarką lub położną a podmiotem organizującym staż, w którym staż był dotychczas odbywany, ulega rozwiązaniu.

5. Podmiot organizujący staż, w którym staż był dotychczas odbywany, niezwłocznie przesyła do okręgowej rady pielęgniarek i położnych, która skierowała pielęgniarkę lub położną do kontynuowania odbycia stażu, kartę stażu pielęgniarki lub kartę stażu położnej, o których mowa w § 9 ust. 4, książkę stażu i książkę stażu częściowego, o których mowa w § 12 ust. 1, oraz informację o zakresie dotychczas zrealizowanego stażu przez pielęgniarkę lub położną.

6. Okręgowa rada pielęgniarek i położnych, o której mowa w ust. 3, kieruje pielęgniarkę lub położną do kontynuowania odbycia stażu oraz wydaje postanowienie o zaliczeniu okresu dotychczas odbytego stażu. Podmiot, w którym staż będzie kontynuowany, zakłada nową kartę stażu pielęgniarki lub kartę stażu położnej, o których mowa w § 9 ust. 4, oraz książkę stażu i książkę stażu częściowego, o których mowa w § 12 ust. 1. Przepisy § 4 i § 5 stosuje się odpowiednio.

7. Okręgowa rada pielęgniarek i położnych, o której mowa w ust. 3, przesyła niezwłocznie podmiotowi, w którym staż będzie kontynuowany, kartę stażu pielęgniarki lub kartę stażu położnej, książkę stażu i książkę stażu częściowego oraz informację o zakresie dotychczas zrealizowanego stażu przez pielęgniarkę lub położną, o których mowa w ust. 5.

§ 9. 1. Kierownik podmiotu organizującego staż, po zawarciu z pielęgniarką lub położną umowy, o której mowa w § 4, wyznacza koordynatora stażu, w porozumieniu z zastępcą kierownika do spraw pielęgniarstwa, położnictwa, naczelną pielęgniarką, położną albo przełożoną pielęgniarek, położnych spośród zatrudnionych w tym podmiocie pielęgniarek i położnych, który spełnia łącznie następujące warunki:

- 1) posiada licencjat pielęgniarstwa lub położnictwa lub tytuł magistra na kierunku pielęgniarstwo lub położnictwo, lub średnie wykształcenie medyczne w zawodzie pielęgniarka lub położna i specjalizację w wybranej dziedzinie pielęgniarstwa, położnictwa oraz
- 2) ma co najmniej 5-letni staż pracy w zawodzie pielęgniarki lub położnej.

2. Koordynator stażu planuje i nadzoruje przebieg realizacji stażu oraz decyduje o sprawach związanych ze szkoleniem pielęgniarki lub położnej.

3. Do obowiązków koordynatora stażu należy w szczególności:

- 1) ustalenie indywidualnego harmonogramu realizacji stażu na podstawie ramowego programu;
- 2) zapoznanie pielęgniarki lub położnej, przed rozpoczęciem stażu, z ramowym programem i indywidualnym harmonogramem stażu, sposobem jego dokumentowania w karcie stażu oraz z obowiązkami i uprawnieniami pielęgniarki lub położnej;
- 3) kierowanie pielęgniarki lub położnej do odbycia staży częściowych lub części stażu częściowego w podmiocie organizującym staż;
- 4) dokonywanie okresowych ocen przebiegu stażu, uwzględniających stopień opanowania wiedzy i umiejętności, a także postawę pielęgniarki lub położnej, z udziałem opiekunów stażu oraz pielęgniarki lub położnej oddziałowej;
- 5) wystawianie pielęgniarcie lub położnej opinii zawodowej, po zapoznaniu się z opinią opiekunów stażu, dotyczącej w szczególności uzdolnień i predyspozycji zawodowych, stosunku do pacjentów i współpracowników, zaangażowania w pracę, zdolności organizacyjnych i umiejętności pracy w zespole;
- 6) zaliczanie stażu po stwierdzeniu jego zrealizowania przez dokonanie odpowiedniego wpisu w karcie stażu.

4. Podmiot organizujący staż wydaje pielęgniarce lub położnej odpowiednio kartę stażu pielęgniarki, według wzoru określonego w załączniku nr 3 do rozporządzenia, lub kartę stażu położnej, według wzoru określonego w załączniku nr 4 do rozporządzenia.

§ 10. 1. Pielęgniarka lub położna odbywają staż częstkowy pod kierunkiem opiekuna stażu, będącego pielęgniarką lub położną, który spełnia łącznie następujące warunki:

- 1) posiada specjalizację lub ukończył kurs kwalifikacyjny w dziedzinie pielęgniarstwa lub położnictwa właściwej dla realizacji stażu częstkowego lub posiada co najmniej 5-letni staż pracy w zawodzie związanym z daną dziedziną oraz
- 2) jest zatrudniony w podmiocie organizującym staż, na warunkach umożliwiających realizację przez pielęgniarkę lub położną programu stażu częstkowego.

2. Opiekuna stażu wyznacza kierownik podmiotu organizującego staż w porozumieniu z koordynatorem stażu, na wniosek pielęgniarki oddziałowej lub położnej oddziałowej, lub koordynującej i nadzorującej pracę innych pielęgniarek, położnych spośród pielęgniarek i położnych, które spełniają wymagania, o których mowa w ust. 1.

3. Pielęgniarka oddziałowa lub położna oddziałowa albo kierownik podmiotu organizującego staż na czas nieobecności opiekuna stażu wyznacza inną pielęgniarkę lub położną, mającą równorzędne kwalifikacje, do wykonywania funkcji opiekuna stażu.

§ 11. 1. Opiekun stażu jest odpowiedzialny za realizację przez pielęgniarkę lub położną programu stażu częstkowego, zgodnie ze wskazaniami aktualnej wiedzy medycznej, przepisami prawa oraz zasadami etyki zawodowej pielęgniarki i położnej.

2. Do obowiązków opiekuna stażu należy w szczególności:

- 1) zaznajomienie pielęgniarki lub położnej z organizacją podmiotu organizującego staż oraz jednostkami lub komórkami organizacyjnymi tego podmiotu;
- 2) ustalenie szczegółowego planu i harmonogramu stażu częstkowego i nadzór nad jego realizacją;
- 3) zapewnienie warunków do realizacji programu stażu częstkowego;
- 4) nadzór nad realizacją świadczeń zdrowotnych wykonywanych przez pielęgniarkę lub położną;
- 5) wykonywanie wspólnie z pielęgniarką lub położną świadczeń pielęgniarstwa lub położnictwa, stwarzających podwyższone ryzyko dla pacjenta;
- 6) nadzorowanie prowadzenia przez pielęgniarkę lub położną obowiązującej dokumentacji medycznej, w tym dokumentowania opieki pielęgniarstwa lub położnictwa;
- 7) zapewnienie pielęgniarce lub położnej opieki i doradztwa fachowego;
- 8) kierowanie procesem samokształcenia pielęgniarki lub położnej;
- 9) przeprowadzanie oceny umiejętności i wiedzy nabytych w czasie trwania stażu;
- 10) przekazywanie koordynatorowi stażu opinii niezbędnej do wystawienia opinii zawodowej, o której mowa w § 9 ust. 3 pkt 5;
- 11) zaliczenie stażu częstkowego na podstawie uzyskania przez pielęgniarkę i położną pozytywnego wyniku z kolokwium, o którym mowa w § 15 ust. 3.

§ 12. 1. Koordynator stażu i opiekun stażu dokumentują przebieg stażu w prowadzonej przez każdego z nich odpowiednio książce stażu i książce stażu częstkowego; wzór książki stażu oraz książki stażu częstkowego stanowią odpowiednio załączniki nr 5 i 6 do rozporządzenia.

2. Książka stażu, o której mowa w ust. 1, zawiera rejestr dokumentów i zaświadczeń wydawanych w związku z realizacją stażu.

3. Książka stażu częstkowego, o której mowa w ust. 1, zawiera rejestr odbytych lub zaliczonych staży częstkowych.

4. Książka stażu i książka stażu częstkowego, o których mowa w ust. 1, mogą być prowadzone również w postaci elektronicznej.

§ 13. Pielęgniarka lub położna są obowiązane:

- 1) zapoznać się z przepisami regulującymi odbywanie stażu, ramowym programem oraz ze swoimi obowiązkami i uprawnieniami;
- 2) prowadzić kartę stażu pielęgniarki lub położnej;
- 3) przestrzegać zasad wykonywania zawodu pielęgniarki, położnej określonych w przepisach powszechnie obowiązujących oraz zasadach etyki zawodowej pielęgniarki i położnej;
- 4) współuczestniczyć w realizacji opieki pielęgniarskiej, położniczej w zakresie powierzonych zadań;
- 5) stosować się do wskazówek i poleceń opiekuna stażu, pielęgniarki lub położnej oddziałowej, lub koordynującej i nadzorującej pracę innych pielęgniarek oraz kierownika komórki organizacyjnej w realizacji powierzonych mu zadań;
- 6) brać udział w obchodach lekarskich, raportach pielęgniarskich lub położniczych, naradach i konsultacjach lekarskich i pielęgniarskich;
- 7) przygotowywać prace pisemne w przypadku ich zlecenia przez opiekuna stażu;
- 8) prowadzić na bieżąco i z należytą starannością dokumentację medyczną;
- 9) uczestniczyć w formach szkolenia wskazanych przez opiekuna stażu lub koordynatora stażu;
- 10) poddawać się sprawdzianom i kolokwiom.

§ 14. 1. Pielęgniarka lub położna są uprawnione do wykonywania zawodu wyłącznie w miejscu odbywania stażu, z zastrzeżeniem ust. 3.

2. Pielęgniarka lub położna są uprawnione do:

- 1) świadczenia opieki pielęgniarskiej lub położniczej, zgodnie z ustalonym planem opieki oraz planem postępowania leczniczego, pod bezpośrednim nadzorem lub w porozumieniu z opiekunem stażu;
- 2) samodzielnego wykonywania czynności higienicznych;
- 3) wykonywania zabiegów diagnostycznych i terapeutycznych wynikających z planu opieki oraz planu postępowania leczniczego, pod bezpośrednim nadzorem opiekuna stażu;
- 4) wykonywania wspólnie z opiekunem stażu świadczeń zdrowotnych stanowiących podwyższone ryzyko dla pacjenta;
- 5) prowadzenia edukacji zdrowotnej pacjentów i ich rodzin, a także działań z zakresu promocji zdrowia i profilaktyki po konsultacji z opiekunem stażu;
- 6) współudziału w procesie rehabilitacji zgodnie z ustalonym przez zespół terapeutyczny programem usprawniania pacjenta przez realizację zadań uzgodnionych z opiekunem stażu;
- 7) prowadzenia pod nadzorem opiekuna stażu dokumentacji medycznej.

3. Pielęgniarka lub położna udzielają pomocy w granicach posiadanej wiedzy i umiejętności w każdym przypadku, gdy zwłoka w jej udzieleniu mogłaby spowodować niebezpieczeństwo utraty życia, poważny uszczerbek na zdrowiu, oraz w innych przypadkach niecierpiących zwłoki.

§ 15. 1. Staż cząstkowy kończy się złożeniem pisemnego lub ustnego kolokwium z zakresu wiedzy teoretycznej i oceny umiejętności określonych odpowiednio ramowym programem, w terminie przewidzianym w indywidualnym harmonogramie realizacji stażu.

2. Kolokwium przeprowadza opiekun stażu pielęgniarki lub położnej nadzorujący odbywanie stażu cząstkowego.

3. Pozytywny wynik kolokwium jest podstawą zaliczenia stażu cząstkowego i dokonania odpowiedniego wpisu w karcie stażu.

4. W przypadku uzyskania negatywnego wyniku kolokwium opiekun stażu wskazuje rodzaj umiejętności, których pielęgniarka lub położna nie opanowały w sposób zadowalający, i wyznacza termin kolokwium uzupełniającego.

5. W przypadku uzyskania przez pielęgniarkę lub położną dwukrotnie negatywnego wyniku kolokwium uzupełniającego, opiekun stażu informuje o tym koordynatora stażu, który kieruje pielęgniarkę lub położną do ponownego odbycia stażu cząstkowego, a po jego zakończeniu wyznacza nowy termin kolokwium i odnotowuje ten fakt w karcie stażu. Przepisy § 4 i § 5 stosuje się odpowiednio.

6. Pielęgniarka lub położna, które uzyskały dwukrotnie negatywny wynik kolokwium uzupełniającego, mają prawo do kolokwium komisyjnego odbywanego przy współudziale przedstawiciela samorządu zawodowego pielęgniarek i położnych; przedstawiciela samorządu wskazuje właściwa ze względu na miejsce odbywania stażu okręgowa izba pielęgniarek i położnych na wniosek pielęgniarki lub położnej.

§ 16. Pielęgniarka lub położna uzyskują zaliczenie stażu po zrealizowaniu ramowego programu oraz po złożeniu kolokwiów, o których mowa w § 15.

§ 17. 1. Podmiot organizujący staż, na podstawie pozytywnie zaliczonego stażu, wydaje pielęgniarce lub położnej zaświadczenie o odbyciu stażu według wzoru określonego dla pielęgniarki w załączniku nr 7 do rozporządzenia, a dla położnej – w załączniku nr 8 do rozporządzenia.

2. Kopię zaświadczenia, o którym mowa w ust. 1, podmiot organizujący staż przekazuje, w terminie 14 dni od dnia zaliczenia stażu, okręgowej radzie pielęgniarek i położnych, która skierowała pielęgniarkę lub położną do odbycia stażu.

§ 18. Rozporządzenie wchodzi w życie po upływie 14 dni od dnia ogłoszenia.

Minister Zdrowia: *B.A. Arłukowicz*

RAMOWY PROGRAM STAŻU ADAPTACYJNEGO PIEŁĘGNIAREK

Cele stażu

1. Uzyskanie sprawności w zakresie wykorzystania wiedzy i umiejętności nabytych w toku kształcenia w szkole pielęgniarskiej.
2. Aktualizacja wiedzy i umiejętności w zakresie nauk medycznych, opieki pielęgniarskiej, techniki medycznej i innych dziedzin niezbędnych do realizacji praktyki zawodowej.
3. Zapoznanie się z organizacją pracy i funkcjonowaniem zespołów pielęgniarskich w poszczególnych komórkach organizacyjnych podmiotu leczniczego (regulaminy organizacyjne, zasady prowadzenia dokumentacji medycznej, standardy i procedury realizacji świadczeń zdrowotnych).
4. Doskonalenie umiejętności w zakresie współdziałania w zespole terapeutycznym.
5. Poszerzenie i doskonalenie umiejętności samodzielnego planowania, realizowania i oceny podejmowanych działań pielęgniarskich.
6. Doskonalenie umiejętności manualnych w zakresie wykonywanych działań i zabiegów pielęgnacyjnych, leczniczych i usprawniających.
7. Doskonalenie umiejętności samokształcenia i samodoskonalenia.
8. Rozwój postawy zawodowej – opanowanie umiejętności samodzielnego i odpowiedzialnego wykonywania zawodu, podejmowania decyzji w celu zapewnienia efektywnej opieki nad człowiekiem chorym, zdrowym i rodziną.

I. Staż częstkowy na oddziale wewnętrznym

Miejsce odbywania stażu: w zależności od możliwości podmiotu leczniczego: oddział wewnętrzny lub oddziały specjalistyczne, np. kardiologiczny, reumatologiczny, gastrologiczny, nefrologiczny, hematologiczny

Czas trwania stażu: 10 tygodni

Program stażu:

1. Doskonalenie umiejętności rozpoznawania problemów pielęgnacyjnych pacjentów, planowania, realizacji i oceny opieki pielęgniarskiej.
2. Zapoznanie się z obowiązującymi standardami postępowania pielęgniarskiego w stosunku do chorych z określonymi problemami zdrowotnymi, a w szczególności z:
  - 1) ostrą i przewlekłą niewydolnością krążenia;
  - 2) ostrą i przewlekłą niewydolnością układu oddechowego;
  - 3) chorobami układu moczowego;
  - 4) chorobami żołądka i jelit;
  - 5) chorobami wątroby i trzustki;
  - 6) chorobami krwi i układu krwiotwórczego;
  - 7) cukrzycą;
  - 8) chorobą reumatyczną.
3. Doskonalenie umiejętności w zakresie przygotowywania chorych do badań diagnostycznych, uczestniczenie w badaniach i postępowanie po badaniach, zgodnie z obowiązującymi standardami.
4. Doskonalenie umiejętności planowania i realizacji działań edukacyjnych wobec pacjenta i jego rodziny w różnych stacjach chorobowych.
5. Doskonalenie umiejętności samodzielnego monitorowania pacjentów (bezprzryadowego, jak również z wykorzystaniem specjalistycznego sprzętu monitorującego).

6. Pielęgnowanie pacjenta zgodnie ze standardami profilaktyki przeciwoleżynowej.
7. Poszerzenie wiedzy i doskonalenie umiejętności w zakresie metod i zasad podawania stosowanych na oddziale środków farmaceutycznych (z uwzględnieniem skutków ubocznych oraz interakcji z innymi lekami).

II. Staż cząstkowy na oddziale pediatrycznym

Miejsce odbywania stażu: oddział pediatryczny w szpitalu dziecięcym lub innym (z wyłączeniem oddziału noworodkowego)

Czas trwania stażu: 10 tygodni

Program stażu:

1. Doskonalenie umiejętności oceny rozwoju psychomotorycznego dziecka i podejmowanie działań związanych ze stymulacją tego rozwoju.
2. Utrwalenie i poszerzenie wiedzy i umiejętności z zakresu opieki nad dzieckiem chorym, z uwzględnieniem:
  - 1) wieku dziecka;
  - 2) reakcji dziecka na chorobę;
  - 3) reakcji dziecka na rozłąkę z rodziną.
3. Doskonalenie umiejętności pielęgnowania dziecka z określonymi schorzeniami, zgodnie z obowiązującymi standardami postępowania pielęgniarskiego, z uwzględnieniem:
  - 1) nieprawidłowości rozwojowych;
  - 2) chorób zakaźnych wieku rozwojowego;
  - 3) chorób układu oddechowego;
  - 4) chorób układu krążenia;
  - 5) chorób układu pokarmowego;
  - 6) chorób układu moczowego;
  - 7) chorób tkanki łącznej;
  - 8) chorób układu krwiotwórczego;
  - 9) zaburzeń układu nerwowego;
  - 10) chorób układu wydzielania wewnętrznego;
  - 11) zaburzeń metabolicznych.
4. Doskonalenie umiejętności w zakresie przygotowywania dziecka do badań diagnostycznych, uczestniczenie w badaniach i postępowanie po badaniach, zgodnie z obowiązującymi standardami.
5. Rozwijanie umiejętności dotyczących rozpoznawania zapotrzebowania na działania profilaktyczne, promujące zdrowie, edukacyjne w stosunku do dziecka i rodziców.
6. Doskonalenie umiejętności działań w zakresie promocji zdrowia, profilaktyki, edukacji, z uwzględnieniem możliwości dziecka, jego wieku, sytuacji zdrowotnej oraz społeczno-bytowej rodziców.
7. Doskonalenie umiejętności komunikowania się z dzieckiem i jego rodziną (opiekunami).
8. Przygotowanie do udzielania wsparcia dziecku i jego rodzinie w sytuacjach trudnych i stresowych (przewlekłej bądź nieuleczalnej choroby dziecka, zagrożenia życia dziecka oraz śmierci dziecka).
9. Doskonalenie umiejętności przekazywania rodzicom (opiekunom) dziecka informacji dotyczących pielęgnacji dziecka w warunkach domowych.

III. Staż cząstkowy na oddziale chirurgicznym

Miejsce odbywania stażu: oddział chirurgii ogólnej lub specjalistycznej, oddział chirurgii urazowej, oddział chirurgii dziecięcej

Czas trwania stażu: 10 tygodni

Program stażu:

1. Doskonalenie umiejętności samodzielnego przygotowania pacjentów do planowych i nagłych zabiegów operacyjnych w określonych stanach chirurgicznych.
2. Rozwijanie umiejętności samodzielnego prowadzenia opieki pooperacyjnej zgodnie ze standardami postępowania pielęgniarskiego na oddziale chirurgicznym.
3. Doskonalenie umiejętności przygotowania pacjentów do drobnych zabiegów chirurgicznych oraz asystowania przy ich wykonywaniu.
4. Doskonalenie umiejętności:
  - 1) prowadzenia samodzielnej obserwacji ukierunkowanej na symptomy powikłań pooperacyjnych (obserwacja rany operacyjnej, poszczególnych funkcji życiowych);
  - 2) zapobiegania powikłaniom w okresie pooperacyjnym;
  - 3) postępowania w przypadku wystąpienia powikłań pooperacyjnych.
5. Doskonalenie umiejętności samodzielnego przygotowania pacjentów do badań diagnostycznych, uczestniczenie w badaniach i postępowanie po badaniach w oparciu o aktualnie obowiązujące standardy postępowania pielęgniarskiego.
6. Doskonalenie umiejętności oceny stanu pacjenta w stanach bezpośredniego zagrożenia życia.
7. Doskonalenie umiejętności udzielania pierwszej pomocy w sytuacjach zagrożenia życia.
8. Zapoznanie się ze standardami działań w zakresie profilaktyki zakażeń szpitalnych.
9. Doskonalenie umiejętności planowania i realizacji działań edukacyjnych w odniesieniu do pacjenta i jego rodziny dotyczących stylu życia, samopielęgnacji po opuszczeniu oddziału szpitalnego.
10. Zdobycie wiedzy i umiejętności z dziedziny transfuzjologii w zakresie:
  - 1) uprawnień pielęgniarki w zakresie transfuzjologii, zgodnie z obowiązującymi przepisami;
  - 2) przygotowania krwi i preparatów krwiopochodnych do przetoczenia;
  - 3) obserwacji pacjenta w trakcie przetaczania krwi i preparatów krwi oraz po ich przetoczeniu;
  - 4) rozpoznania powikłań poprzetoczeniowych;
  - 5) postępowania w przypadku wystąpienia powikłań poprzetoczeniowych.

IV. Staż cząstkowy na oddziale położniczo-noworodkowym

Miejsce odbywania stażu: oddział położniczo-noworodkowy

Czas trwania stażu: 4 tygodnie

Program stażu:

1. Zapoznanie się z obowiązującymi standardami postępowania pielęgniarskiego w stosunku do położnicy i noworodka po porodzie o przebiegu fizjologicznym oraz opanowanie umiejętności samodzielnej realizacji opieki, zgodnie z tymi standardami.
2. Opanowanie umiejętności samodzielnego przyjmowania położnicy na oddział, samodzielnego oceniania stanu ogólnego i położniczego położnicy przyjmowanej z sali porodowej oraz dokumentowania podjętych działań.
3. Utrwalenie i poszerzenie wiedzy i umiejętności w zakresie przebiegu porodu oraz opieki nad kobietami po porodach zabiegowych, powikłanych lub operacyjnych, z uwzględnieniem stanu zdrowia (kobieta zdrowa/chora).
4. Nabycie sprawności w samodzielnym monitorowaniu przebiegu porodu, wczesnym rozpoznawaniu zaburzeń i patologii okresu porodu.
5. Doskonalenie umiejętności ukierunkowania działań zapobiegających powikłaniom w okresie porodu ze strony:
  - 1) narządu rodnego;
  - 2) układu moczowego;
  - 3) gruczołu piersiowego.

6. Doskonalenie umiejętności samodzielnego przyjęcia noworodka z sali porodowej oraz jednoczesnej oceny stanu ogólnego noworodka na podstawie obserwacji oraz przekazanych informacji i dokumentacji.
7. Doskonalenie umiejętności samodzielnego realizowania opieki pielęgniarstwa nad noworodkiem (uwzględniające prawidłowość okresu ciąży, porodu i czynniki ryzyka, np. konflikt serologiczny).
8. Opanowanie sprawności w zakresie prowadzenia działań edukacyjnych w stosunku do matki dziecka, dotyczących:
  - 1) pielęgnacji noworodka;
  - 2) promocji naturalnego karmienia;
  - 3) higieny okresu połogu;
  - 4) diety kobiety ciężarnej;
  - 5) planowania wizyt lekarskich;
  - 6) kalendarza szczepień ochronnych;
  - 7) planowania rodziny.
9. Nabycie umiejętności udzielenia wsparcia matce i jej rodzinie, w sytuacji gdy dziecko pozostaje na oddziale wcześniaków, urodziło się z wadą albo zmarło.

V. Staż cząstkowy na oddziale intensywnej terapii

Miejsce odbywania stażu: w zależności od możliwości podmiotu leczniczego: oddział intensywnej opieki medycznej, pododdział intensywnej opieki medycznej na oddziale specjalistycznym

Czas trwania stażu: 6 tygodni

Program stażu:

1. Poznanie modelu organizacyjnego oddziału intensywnej terapii, organizacji pracy zespołu terapeutycznego i reanimacyjnego oraz zasad organizacji pracy w zespole pielęgniarstwa.
2. Opanowanie sprawności w wykonywaniu pielęgniarstwa zadań diagnostycznych i leczniczych związanych ze specyfiką pracy na oddziale intensywnej terapii (monitorowanie stanu chorych, pobieranie materiału do badań, udział w farmakoterapii, elektroterapii, resuscytacji i reanimacji).
3. Doskonalenie umiejętności oraz nabycie sprawności monitorowania stanu pacjenta na podstawie występujących objawów możliwych do zaobserwowania przez pielęgniarkę.
4. Poznanie specjalistycznej aparatury medycznej, celu i zasad jej stosowania w diagnozowaniu stanu pacjenta i terapii. Zdobycie umiejętności obsługi aparatury monitorującej i leczniczej, doskonalenie umiejętności odczytywania i interpretacji pomiarów dokonywanych przez aparaturę monitorującą.
5. Utrwalenie i poszerzenie wiedzy oraz umiejętności postępowania pielęgniarstwa:
  - 1) we wstrząsie (różnych postaciach);
  - 2) w stanach nagłego zatrzymania krążenia;
  - 3) w stanie nieprzytomności (śpiączki o różnej etiologii).
6. Doskonalenie i poszerzenie umiejętności w zakresie rozpoznawania potrzeb, problemów pielęgnacyjnych oraz planowania i realizacji opieki pielęgniarstwa u chorych:
  - 1) z ostrą niewydolnością krążenia;
  - 2) z ostrą niewydolnością oddechową;
  - 3) z ostrą niewydolnością wieńcową, zawałem mięśnia sercowego;
  - 4) z niewydolnością nerek;
  - 5) nieprzytomnych.
7. Aktualizacja wiedzy w zakresie obowiązujących standardów pielęgnacji chorych na oddziałach intensywnej terapii (postępowanie pielęgniarstwa, najnowszy sprzęt do pielęgnacji chorych).
8. Rozwinięcie umiejętności współpracy w zespole terapeutycznym w zakresie realizacji świadczonej opieki, jak również doskonalenie umiejętności dokumentowania prowadzonej opieki pielęgniarstwa.

VI. Staż częstkowy w podmiocie leczniczym wykonującym świadczenia zdrowotne z zakresu podstawowej opieki zdrowotnej

Miejsce odbywania stażu: przychodnia, ośrodek zdrowia, środowisko nauczania i wychowania

Czas trwania stażu: 4 tygodnie

Program stażu:

1. Doskonalenie umiejętności pozyskiwania informacji (wywiad środowiskowy), diagnozowania sytuacji zdrowotnej pacjenta i jego rodziny, określania celu opieki nad rodziną (jednostką), planowania oraz realizacji opieki pielęgniarstwa w środowisku zamieszkania.
2. Opanowanie umiejętności planowania i realizacji opieki pielęgniarstwa na podstawie diagnozowania problemów zdrowotnych w środowisku zamieszkania oraz w środowisku nauczania i wychowania.
3. Opanowanie sprawności podejmowania działań w zakresie realizacji programów promocji zdrowia i profilaktyki chorób, w szczególności:
  - 1) chorób układu krążenia;
  - 2) chorób nowotworowych;
  - 3) otyłości;
  - 4) cukrzycy.
4. Wzbogacenie form i metod pracy w zakresie edukacji pacjenta i jego rodziny, umożliwiających skuteczność w uzyskaniu zmian zachowań zdrowotnych.
5. Nabycie umiejętności nawiązywania i utrzymywania współpracy z instytucjami, stowarzyszeniami, grupami wsparcia wspomagającymi pacjenta i jego rodzinę oraz pielęgniarkę w działaniach na rzecz zdrowia w środowiskach zamieszkania, pracy, nauczania i wychowania.
6. Zdobywanie umiejętności pozyskiwania rodziny do współpracy w zaadaptowaniu warunków domowych do potrzeb człowieka chorego.

VII. Staż częstkowy w podmiocie leczniczym wykonującym świadczenia zdrowotne z zakresu opieki długoterminowej lub paliatywnej

Miejsce odbywania stażu: podmiot wykonujący działalność leczniczą w rodzaju stacjonarne i całodobowe świadczenie zdrowotne inne niż świadczenie szpitalne

Czas trwania stażu: 4 tygodnie

Program stażu:

1. Nabycie umiejętności sprawowania opieki pielęgniarstwa zgodnie z obowiązującymi standardami opieki nad człowiekiem niepełnosprawnym, przewlekle lub nieuleczalnie chorym.
2. Przygotowanie do opieki nad pacjentem z chorobą nowotworową leczonym w warunkach szpitalnych, w hospicjum i w domu.
3. Poszerzenie wiedzy i umiejętności o treści niezbędne do sprawowania opieki nad chorym z chorobą nowotworową poddawanym chemioterapii.
4. Zdobywanie umiejętności udzielania wsparcia pacjentowi i jego rodzinie w sytuacjach trudnych związanych z terminalnym etapem życia chorego.
5. Opanowanie umiejętności wprowadzania do pracy pielęgniarstwa elementów rehabilitacji.
6. Opanowanie umiejętności stosowania standardów profilaktyki przeciwoleczynowej.
7. Doskonalenie umiejętności komunikowania się z człowiekiem przewlekle chorym, niepełnosprawnym.
8. Poznanie możliwości kompensacji psychofizycznej pacjentów z ubytkami bądź dysfunkcją określonych części ciała. Udział w przygotowaniu pacjenta do procesu kompensacji.

9. Doskonalenie umiejętności nawiązywania i utrzymywania, a także ułatwiania pacjentowi kontaktów z rodziną, środowiskiem, grupami wsparcia, opiekunami pacjenta.
10. Opanowanie i doskonalenie umiejętności organizacji i kierowania pracą zespołu podległego pielęgniarce.

VIII. Fakultatywne zajęcia stażowe

Miejsce odbywania stażu: VIII A. oddział psychiatrii, ośrodek psychiatrycznej opieki środowiskowej lub

VIII B. wskazany przez pielęgniarkę oddział/podmiot leczniczy uwzględniony w ramowym programie stażu

Czas trwania stażu: 4 tygodnie

Program stażu:

1. Doskonalenie umiejętności rozpoznawania problemów pielęgnacyjnych pacjentów z zaburzeniami psychicznymi, planowania, realizacji i oceny opieki pielęgniarstwa.
2. Zapoznanie się z obowiązującymi standardami postępowania pielęgniarstwa w stosunku do chorych z określonymi zaburzeniami psychicznymi, a w szczególności:
  - 1) ze schizofrenią;
  - 2) z chorobą afektywną (depresja, zespół maniakałny);
  - 3) z jądłowstrętem psychicznym;
  - 4) z nerwicą;
  - 5) z zaburzeniami osobowości.
3. Pogłębienie wiedzy w zakresie postępowania z chorym z zachowaniem agresywnym, w tym w zakresie zapobiegania agresji, zachowania zasad bezpieczeństwa w kontakcie z agresywnym pacjentem, oraz o warunkach i sposobach zastosowania przymusu bezpośredniego.
4. Uzupełnienie wiedzy i doskonalenie umiejętności w zakresie opieki nad chorym z uzależnieniami lekowymi i alkoholowymi.
5. Pogłębienie wiedzy w zakresie pielęgnowania osób z zaburzeniami umysłowymi.
6. Pogłębienie wiedzy w zakresie obowiązujących regulacji prawnych dotyczących ochrony zdrowia psychicznego.
7. Doskonalenie umiejętności w zakresie przygotowywania chorych do badań diagnostycznych i zabiegów leczniczych, zgodnie z obowiązującymi standardami.
8. Doskonalenie umiejętności planowania i realizacji działań psychoedukacyjnych wobec podopiecznego, jego rodziny i bliskich.
9. Poszerzenie wiedzy i doskonalenie umiejętności w zakresie metod i zasad stosowania preparatów farmakologicznych w leczeniu zaburzeń psychicznych (z uwzględnieniem skutków ubocznych oraz interakcji z innymi lekami).
10. Poznanie specyfiki organizacji psychiatrycznej opieki środowiskowej.
11. Pogłębienie wiedzy w zakresie zastosowania metod psychoterapii i socjoterapii w psychiatrii oraz w zakresie doboru i organizacji różnych form terapii zajęciowej w profilaktyce zaburzeń psychicznych i rehabilitacji chorych z zaburzeniami psychicznymi.

VIII B.

Program stażu we wskazanym przez pielęgniarkę oddziale/podmiocie leczniczym uwzględnionym w ramowym programie stażu obejmuje pogłębienie wiedzy i umiejętności uzyskanych w toku obowiązkowych zajęć stażowych – w wybranym zakresie.

RAMOWY PROGRAM STAŻU ADAPTACYJNEGO POŁOŻNYCH

Cele stażu

1. Uzyskanie sprawności w zakresie wykorzystania wiedzy i umiejętności nabytych w toku kształcenia w szkole położnych.
2. Aktualizacja wiedzy i umiejętności w zakresie nauk medycznych, opieki pielęgniarsko-położniczej i innych dziedzin niezbędnych do realizacji praktyki zawodowej.
3. Zapoznanie się z organizacją pracy, funkcjonowaniem zespołów terapeutycznych w poszczególnych komórkach organizacyjnych podmiotu leczniczego (regulaminy, organizacja, zasady prowadzenia dokumentacji medycznej, standardy i procedury realizacji świadczeń zdrowotnych).
4. Doskonalenie umiejętności w zakresie współdziałania w zespole terapeutycznym.
5. Poszerzenie i doskonalenie umiejętności planowania, realizowania i oceny podejmowanych działań pielęgniarskich.
6. Doskonalenie umiejętności manualnych w zakresie wykonywania zabiegów diagnostycznych, pielęgnacyjnych, położniczych, leczniczych i usprawniających.
7. Doskonalenie umiejętności samokształcenia.
8. Doskonalenie umiejętności w zakresie komunikowania i udzielania wsparcia.
9. Rozwój postawy zawodowej – opanowanie umiejętności samodzielnego i odpowiedzialnego wykonywania zawodu.

I. Staż częstkowy na oddziale ginekologii

Miejsce odbywania stażu: oddział ginekologii

Czas trwania stażu: 7 tygodni

Program stażu:

1. Utrwalenie wiedzy i opanowanie samodzielnego sprawowania opieki nad kobietą:
  - 1) przygotowywaną do operacji ginekologicznej planowej oraz ze wskazań nagłych;
  - 2) po zabiegu operacyjnym o przebiegu prawidłowym i powikłanym;
  - 3) w schorzeniach nieoperacyjnych.
2. Zapoznanie z obowiązującymi standardami przygotowywania chorych do badań ginekologicznych oraz samodzielne doskonalenie umiejętności całościowego przygotowania kobiety do tych badań.
3. Nabycie umiejętności samodzielnego, planowego prowadzenia edukacji pacjentek w różnym wieku, pochodzących z różnych środowisk, w zakresie:
  - 1) profilaktyki chorób narządu rodowego;
  - 2) zalecanego trybu życia;
  - 3) zapobiegania powikłaniom chorób ginekologicznych, w tym przenoszonych drogą płciową.
4. Poszerzenie wiedzy i umiejętności o treści niezbędne do udzielania wsparcia i realizacji opieki w stosunku do kobiet z procesem nowotworowym narządu rodowego.
5. Aktualizowanie i pogłębianie wiedzy zawodowej z zakresu deontologii, która umożliwi:
  - 1) uwzględnianie w opiece potrzeb moralnych osób chorych;
  - 2) zapewnianie poczucia godności osobistej w trakcie wykonywanych czynności i zabiegów pielęgnacyjnych;
  - 3) rozumienie zmian w zachowaniu kobiet związanych z ich reakcją na zaistniałe schorzenie ginekologiczne.
6. Utrwalenie i poszerzenie wiedzy w zakresie problemów zdrowotnych kobiet w okresie przekwitania (osteoporoza, nietrzymanie moczu, zaburzenia hormonalne), istotnej w realizacji opieki nad kobietą w wieku pomenopauzalnym.

II. Staż cząstkowy na oddziale patologii ciąży

Miejsce odbywania stażu: oddział patologii ciąży

Czas trwania stażu: 7 tygodni

Program stażu:

1. Doskonalenie umiejętności nawiązywania i podtrzymywania kontaktu oraz pozytywnych relacji z kobietą ciężarną i jej rodziną w momencie przyjmowania na oddział patologii ciąży oraz w czasie hospitalizacji.
2. Doskonalenie umiejętności dotyczących rozpoznawania stanu i problemów pielęgnacyjnych, położniczych, planowania i realizacji holistycznej opieki oraz oceny wyników realizacji podjętej opieki pielęgnacyjno-położniczej w stosunku do kobiety ciężarnej, a w szczególności:
  - 1) z krwawieniem;
  - 2) w ciąży po terminie;
  - 3) z zagrażającym porodem przedwczesnym;
  - 4) z gestozą, nadciśnieniem tętniczym indukowanym ciążą;
  - 5) przygotowywanej do cięcia cesarskiego;
  - 6) z nieprawidłowym położeniem płodu;
  - 7) z chorobami współistniejącymi w ciąży (cukrzyca, choroby nerek, niedokrwistość i inne).
3. Opanowanie sprawności samodzielnego monitorowania stanu ciężarnej i dziecka, ukierunkowanego na wczesne diagnozowanie zagrożeń zdrowia lub życia matki i dziecka i podjęcie stosownych działań.
4. Opanowanie umiejętności samodzielnego podejmowania działań w stanach nagłego zagrożenia życia matki lub dziecka.
5. Doskonalenie umiejętności w zakresie diagnozowania, leczenia i rehabilitacji kobiet przebywających w oddziale patologii ciąży.
6. Utrwalenie i poszerzenie wiedzy umożliwiającej podejmowanie działalności edukacyjnej w zakresie:
  - 1) zalecanej aktywności;
  - 2) zalecanej diety;
  - 3) stylu życia;
  - 4) częstotliwości badań kontrolnych, w tym diagnostycznych.
7. Przygotowanie do udzielenia wsparcia pacjentce oraz jej rodzinie w sytuacjach trudnych (śmierć dziecka, diagnoza nieprawidłowości rozwojowych płodu).
8. Doskonalenie umiejętności rozpoznawania i rozwijania problemów związanych z przygotowaniem kobiety i jej rodziny do rodzicielstwa.

III. Staż cząstkowy w sali porodowej

Miejsce odbywania stażu: blok porodowy

Czas trwania stażu: 14 tygodni

Program stażu:

1. Utrwalenie i poszerzenie wiedzy w zakresie fizjologii porodu i prowadzenia porodu fizjologicznego.
2. Opanowanie sprawności w zakresie oceny stanu sytuacji położniczej kobiety i jej dziecka w czasie przyjmowania na salę porodową.
3. Opanowanie sprawności w zakresie samodzielnej oceny sytuacji położniczej oraz postępu porodu, jak również zaplanowania odpowiedniego postępowania położniczego na podstawie:
  - 1) oceny stanu ogólnego i psychicznego rodzącej;
  - 2) oceny stanu dziecka;

- 3) przeprowadzonego wywiadu;
  - 4) badania położniczego;
  - 5) oceny czynności skurczowej macicy;
  - 6) oceny badań laboratoryjnych i diagnostycznych;
  - 7) oceny stopnia przygotowania do odbycia porodu.
4. Opanowanie sprawności w samodzielnym prowadzeniu porodu fizjologicznego.
5. Doskonalenie umiejętności współuczestniczenia w prowadzeniu porodu w różnych stanach patologicznych, a w szczególności:
- 1) łożyska przoduującego;
  - 2) łożyska przedwcześnie odklejającego się;
  - 3) w porodzie przedwczesnym;
  - 4) w porodzie miednicowym;
  - 5) w porodzie zabiegowym;
  - 6) w porodzie powikłanym schorzeniami kobiety.
6. Doskonalenie umiejętności postępowania w sytuacji wystąpienia powikłań przebiegu porodu, a w szczególności:
- 1) w zaburzeniach czynności skurczowej macicy;
  - 2) w zaburzeniach czynności serca płodu;
  - 3) w nieprawidłowościach mechanizmów porodowych.
7. Doskonalenie umiejętności postępowania w przypadku chorób współistniejących z ciążą, takich jak: cukrzyca, choroby nerek, choroby serca i inne.
8. Opanowanie umiejętności samodzielnego sprawowania opieki nad położnicą we wczesnym połogu, ze zwróceniem szczególnej uwagi na możliwość wystąpienia wczesnych powikłań poporodowych.
9. Pogłębienie i utrwalenie umiejętności nawiązywania interakcji matka–dziecko–ojciec w warunkach sali porodowej.
10. Doskonalenie umiejętności w zakresie udzielania pomocy kobiecie przy karmieniu dziecka.
11. Nabycie umiejętności współpracy z osobami towarzyszącymi rodzącej w ramach odbywania porodu rodzinnego (mąż, inne osoby) dla zapewnienia poczucia bezpieczeństwa, intymności.

IV. Staż cząstkowy w podmiocie leczniczym wykonującym świadczenia zdrowotne z zakresu podstawowej opieki zdrowotnej i ambulatoryjnej opieki specjalistycznej

Miejsce odbywania stażu: praktyka położnej środowiskowej/rodzinnej, poradnia ginekologiczno-położnicza, szkoła rodzenia*)

Czas trwania stażu: 7 tygodni

Program stażu:

1. Doskonalenie umiejętności w zakresie nawiązywania i podtrzymywania kontaktów z kobietami zgłaszającymi się do poradni ginekologiczno-położniczej oraz w środowisku zamieszkania.
2. Opanowanie sprawności w doborze form i metod edukacyjnych oddziaływań w stosunku do kobiet pozostających pod opieką poradni ginekologiczno-położniczej, w zakresie:
  - 1) trybu życia, diety, higieny osobistej kobiety w poszczególnych okresach życia;
  - 2) planowania rodziny;
  - 3) wykonywania kontrolnych badań w czasie ciąży;
  - 4) promocji naturalnego karmienia;
  - 5) profilaktyki schorzeń ginekologicznych;
  - 6) profilaktyki schorzeń nowotworowych narządu rodowego i piersi;

- 7) profilaktyki chorób przenoszonych drogą płciową, w tym AIDS;
- 8) profilaktyki chorób w okresie przekwitania.
3. Nabycie umiejętności nawiązywania współpracy z instytucjami wspomagającymi samotną matkę lub dziecko w sytuacji porzucenia przez matkę (domy samotnej matki, domy małego dziecka).
4. Doskonalenie umiejętności prowadzenia działań edukacyjnych w środowisku zamieszkania ciężarnej przygotowujących ciężarną, jej męża, rodzinę na przyjęcie i sprawowanie opieki nad dzieckiem.
5. Doskonalenie umiejętności niezbędnych do samodzielnego i efektywnego prowadzenia edukacji młodzieży w zakresie poradnictwa rodzinnego i promowania zdrowia rodziny.
6. Doskonalenie umiejętności edukowania przyszłych rodziców w zakresie rozwoju prenatalnego, przebiegu ciąży, porodu i położu.
7. Rozwój umiejętności przygotowania kobiety do samoobserwacji i samopielęgnacji w okresie ciąży i położu.
8. Pogłębienie wiedzy i doskonalenie umiejętności w zakresie stosowania w praktyce określonych metod wspierania matki, ojca dziecka i rodziny.
9. Doskonalenie umiejętności planowania i realizowania opieki nad kobietą i jej rodziną w środowisku zamieszkania oraz dokumentowania opieki.
10. Doskonalenie umiejętności w zakresie pobierania materiału do badań diagnostycznych (GC, stopień czystości pochwy, cytologia szyjki macicy).

*) W ramach podstawowej opieki zdrowotnej (POZ) jeden dzień w tygodniu jest wliczony w zajęcia w szkole rodzenia.

V. Staż częstkowy na oddziale położniczym

Miejsce odbywania stażu: oddział położniczo-noworodkowy, oddział położnictwa septycznego

Czas trwania stażu: 7 tygodni

Program stażu:

1. Zapoznanie się z aktualnie obowiązującymi standardami postępowania w stosunku do położnicy po porodzie fizjologicznym, zabiegowym i cięciu cesarskim oraz opanowanie umiejętności samodzielnego planowania i realizacji opieki nad położnicą (noworodkiem).
2. Opanowanie umiejętności wykonywania świadczeń diagnostycznych, leczniczych i pielęgnacyjnych z zachowaniem zasad aseptyki i przestrzeganiem reżimu sanitarno-epidemiologicznego.
3. Doskonalenie umiejętności w zakresie profilaktyki zakażeń wewnątrzrodzajowych.
4. Opanowanie sprawności samodzielnego przyjmowania położnicy i noworodka na oddział, samodzielnego oceniania stanu ogólnego i położniczego położnicy przyjmowanej z sali porodowej oraz dokumentowania podjętych działań.
5. Doskonalenie umiejętności podejmowania działań ukierunkowanych na profilaktykę powikłań w okresie położu ze strony:
  - 1) narządu rodowego;
  - 2) układu moczowego;
  - 3) gruczołu piersiowego;
  - 4) rany krocza lub rany pooperacyjnej.
6. Opanowanie umiejętności samodzielnego monitorowania stanu położnicy po porodach zabiegowych i operacyjnych oraz w przypadku współistnienia chorób takich, jak: cukrzyca, gruźlica, niedokrwistość, gestoza.
7. Opanowanie sprawności w realizacji opieki pielęgnacyjno-położniczej nad kobietą z występującymi powikłaniami okresu położu:
  - 1) nieprawidłowością gojenia się krocza lub rany pooperacyjnej;
  - 2) zapaleniem gruczołu piersiowego;
  - 3) stanem zapalnym błony śluzowej macicy;
  - 4) nieprawidłową inwolucją mięśnia macicy.

8. Doskonalenie samodzielności w zakresie prowadzenia działań edukacyjnych dotyczących:

- 1) promocji naturalnego karmienia;
- 2) pielęgnacji noworodka;
- 3) higieny okresu porodu;
- 4) diety kobiety ciężarnej;
- 5) planowania rodziny.

9. Poszerzenie wiedzy i umiejętności w zakresie przekazywania praktycznych umiejętności matce dziecka dotyczących prawidłowej techniki pielęgnacji i karmienia noworodka.

VI. Staż cząstkowy na oddziale noworodkowym

Miejsce odbywania stażu: oddział położniczo-noworodkowy, noworodkowy, oddział patologii noworodka, wcześniaków

Czas trwania stażu: 6 tygodni

Program stażu:

1. Zapoznanie się z obowiązującymi standardami opieki nad noworodkiem w pierwszej dobie życia i dobach kolejnych oraz samodzielne sprawowanie opieki zgodnie z tymi standardami.
2. Doskonalenie umiejętności samodzielnego przyjęcia noworodka z sali porodowej oraz dokumentowania opieki.
3. Nabycie sprawności w diagnozowaniu stanu noworodka, określaniu zagrożeń zdrowia lub życia oraz podejmowaniu stosownych działań.
4. Doskonalenie umiejętności pielęgnowania wcześniaka.
5. Aktualizacja wiedzy i umiejętności w zakresie sprawowania samodzielnej opieki nad noworodkiem w stanach patologicznych, a w szczególności:
  - 1) z chorobą hemolityczną;
  - 2) z wadami serca;
  - 3) z wadami przewodu pokarmowego;
  - 4) z urazami okołoporodowymi;
  - 5) matki chorej na cukrzycę;
  - 6) z dystrofią wewnątrzmaciczną;
  - 7) z zakażeniami skóry, pępka, dróg oddechowych, spojówek.
6. Doskonalenie umiejętności w zakresie wykonywania zabiegów pielęgnacyjnych u noworodka.
7. Doskonalenie umiejętności w zakresie planowania i realizacji opieki nad noworodkiem z żółtaczką fizjologiczną i w stanach przejściowych.
8. Doskonalenie umiejętności pielęgnacji dziecka przebywającego w inkubatorze.
9. Doskonalenie umiejętności wspierania położnicy i jej rodziny w działaniach podejmowanych na rzecz dziecka.
10. Nabycie umiejętności wspierania rodziny w sytuacjach trudnych i nieprzewidzianych.

VII. Fakultatywne zajęcia stażowe

Miejsce odbywania stażu: wskazany przez położną oddział/podmiot leczniczy uwzględniony w ramowym programie stażu

Czas trwania stażu: 4 tygodnie

Program stażu we wskazanym przez położną oddziale/podmiocie leczniczym uwzględnionym w ramowym programie stażu obejmuje: pogłębienie wiedzy i umiejętności uzyskanych w toku obowiązkowych zajęć stażowych – w wybranym zakresie.

WZÓR

(str. 1)

KARTA STAŻU ADAPTACYJNEGO PIELEŃNIARKI, PIELEŃNIARZA*

Imię i nazwisko .....

Data urodzenia .....
(dzień, miesiąc, rok)

Dyplom pielęgniarki, pielęgniarza* nr .....

Data i miejsce wydania .....
(dzień, miesiąc, rok, miejscowość)Wydany przez .....
.....
(nazwa i adres szkoły)Numer rejestracyjny zaświadczenia o ograniczonym prawie wykonywania zawodu .....
wydanego przez .....
(nazwa i siedziba właściwej okręgowej izby pielęgniarek i położnych)Data i miejsce wydania .....
(dzień, miesiąc, rok, miejscowość)Nazwa i adres podmiotu leczniczego, w którym pielęgniarka odbywa staż
.....Okres zatrudnienia od ..... do .....
(dzień, miesiąc, rok) (dzień, miesiąc, rok)

Data wydania karty stażu .....

Pieczęć i podpis
koordynatora stażu:

.....

Pieczęć i podpis
kierownika podmiotu leczniczego:

.....

* Niepotrzebne skreślić.

(str. 2)

STAŻ CZĄSTKOWY NA ODDZIALE WEWNĘTRZNYM

Nazwa podmiotu leczniczego .....

Nazwa komórki organizacyjnej .....

Termin stażu od ..... do .....
(dzień, miesiąc, rok) (dzień, miesiąc, rok)

Imię i nazwisko opiekuna stażu .....

Ocena umiejętności zawodowych .....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Zaliczenie stażu cząstkowego:

Podpis opiekuna stażu:

Data i miejsce zaliczenia:

.....

.....

(dzień, miesiąc, rok)

Pieczęć i podpis koordynatora stażu:

.....

(str. 3)

STAŻ CZĄSTKOWY NA ODDZIALE PEDIATRYCZNYM

Nazwa podmiotu leczniczego .....

Nazwa komórki organizacyjnej .....

Termin stażu od .....

(dzień, miesiąc, rok)

do .....

(dzień, miesiąc, rok)

Imię i nazwisko opiekuna stażu .....

Ocena umiejętności zawodowych .....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Zaliczenie stażu cząstkowego:

Podpis opiekuna stażu:

Data i miejsce zaliczenia:

.....

.....

(dzień, miesiąc, rok)

Pieczęć i podpis koordynatora stażu:

.....

(str. 4)

STAŻ CZĄSTKOWY NA ODDZIALE CHIRURGICZNYM

Nazwa podmiotu leczniczego .....

Nazwa komórki organizacyjnej .....

Termin stażu od ..... do .....
(dzień, miesiąc, rok) (dzień, miesiąc, rok)

Imię i nazwisko opiekuna stażu .....

Ocena umiejętności zawodowych .....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Zaliczenie stażu częściowego:

Podpis opiekuna stażu: ..... Data i miejsce zaliczenia: .....
(dzień, miesiąc, rok)

Pieczęć i podpis koordynatora stażu:

.....

(str. 5)

STAŻ CZĄSTKOWY NA ODDZIALE POŁOŻNICZO-NOWORODKOWYM

Nazwa podmiotu leczniczego .....

Nazwa komórki organizacyjnej .....

Termin stażu od ..... do .....
(dzień, miesiąc, rok) (dzień, miesiąc, rok)

Imię i nazwisko opiekuna stażu .....

Ocena umiejętności zawodowych .....

.....

.....

.....

.....

(str. 7)

**STAŻ CZĄSTKOWY W PODMIOCIE LECZNICZYM WYKONUJĄCYM ŚWIADCZENIA ZDROWOTNE
Z ZAKRESU PODSTAWOWEJ OPIEKI ZDROWOTNEJ**

Nazwa podmiotu leczniczego .....

Nazwa komórki organizacyjnej .....

Termin stażu od ..... do .....
(dzień, miesiąc, rok) (dzień, miesiąc, rok)

Imię i nazwisko opiekuna stażu .....

Ocena umiejętności zawodowych .....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Zaliczenie stażu cząstkowego:

Podpis opiekuna stażu:

Data i miejsce zaliczenia:

.....

.....

(dzień, miesiąc, rok)

Pieczęć i podpis koordynatora stażu:

.....

(str. 8)

**STAŻ CZĄSTKOWY W PODMIOCIE LECZNICZYM WYKONUJĄCYM ŚWIADCZENIA ZDROWOTNE
Z ZAKRESU OPIEKI DŁUGOTERMINOWEJ LUB PALIATYWNEJ**

Nazwa podmiotu leczniczego .....

Nazwa komórki organizacyjnej .....

Termin stażu od ..... do .....
(dzień, miesiąc, rok) (dzień, miesiąc, rok)

Imię i nazwisko opiekuna stażu .....

Ocena umiejętności zawodowych .....

.....

.....

.....

.....

.....
.....
.....
.....
Zaliczenie stażu cząstkowego:

Podpis opiekuna stażu:

Data i miejsce zaliczenia:

.....
(dzień, miesiąc, rok)

Pieczęć i podpis koordynatora stażu:

.....

(str. 9)

Uwagi o przebiegu stażu
Opinia zawodowa pielęgniarki
(wypełnia koordynator stażu)

WZÓR

(str. 1)

KARTA STAŻU ADAPTACYJNEGO POŁOŻNEJ, POŁOŻNEGO*

Imię i nazwisko .....

Data urodzenia .....
(dzień, miesiąc, rok)

Dyplom położnej, położnego* nr .....

Data i miejsce wydania .....
(dzień, miesiąc, rok, miejscowość)Wydany przez .....
.....
(nazwa i adres szkoły)Numer rejestracyjny zaświadczenia o ograniczonym prawie wykonywania zawodu .....
wydanego przez .....
(nazwa i siedziba właściwej okręgowej izby pielęgniarek i położnych)Data i miejsce wydania .....
(dzień, miesiąc, rok, miejscowość)

Nazwa i adres podmiotu leczniczego, w którym położna odbywa staż .....

Okres zatrudnienia od ..... do .....
(dzień, miesiąc, rok) (dzień, miesiąc, rok)

Data wydania karty stażu .....

Pieczęć i podpis
koordynatora stażu:

.....

Pieczęć i podpis
kierownika podmiotu leczniczego:

.....

* Niepotrzebne skreślić.

(str. 2)

STAŻ CZĄSTKOWY NA ODDZIALE GINEKOLOGII

Nazwa podmiotu leczniczego .....

Nazwa komórki organizacyjnej .....

Termin stażu od ..... do .....
(dzień, miesiąc, rok) (dzień, miesiąc, rok)

Imię i nazwisko opiekuna stażu .....

Ocena umiejętności zawodowych .....

.....

(str. 4)

STAŻ CZĄSTKOWY W SALI PORODOWEJ

Nazwa podmiotu leczniczego .....

Nazwa komórki organizacyjnej .....

Termin stażu od ..... do .....
(dzień, miesiąc, rok) (dzień, miesiąc, rok)

Imię i nazwisko opiekuna stażu .....

Ocena umiejętności zawodowych .....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Zaliczenie stażu cząstkowego:

Podpis opiekuna stażu:

Data i miejsce zaliczenia:

.....
(dzień, miesiąc, rok)

Pieczęć i podpis koordynatora stażu:

.....

(str. 5)

STAŻ CZĄSTKOWY W PODMIOCIE LECZNICZYM WYKONUJĄCYM ŚWIADCZENIA ZDROWOTNE Z ZAKRESU PODSTAWOWEJ OPIEKI ZDROWOTNEJ I AMBULATORYJNEJ OPIEKI SPECJALISTYCZNEJ

Nazwa podmiotu leczniczego .....

Nazwa komórki organizacyjnej .....

Termin stażu od ..... do .....
(dzień, miesiąc, rok) (dzień, miesiąc, rok)

Imię i nazwisko opiekuna stażu .....

Ocena umiejętności zawodowych .....

.....

.....

.....

(str. 7)

STAŻ CZĄSTKOWY NA ODDZIALE NOWORODKOWYM

Nazwa podmiotu leczniczego .....

Nazwa komórki organizacyjnej .....

Termin stażu od ..... do .....
(dzień, miesiąc, rok) (dzień, miesiąc, rok)

Imię i nazwisko opiekuna stażu .....

Ocena umiejętności zawodowych .....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Zaliczenie stażu częściowego:

Podpis opiekuna stażu:

.....

Data i miejsce zaliczenia:

.....

(dzień, miesiąc, rok)

Pieczęć i podpis koordynatora stażu:

.....

(str. 8)

Uwagi o przebiegu stażu

Opinia zawodowa położnej

(wypełnia koordynator stażu)

WZÓR

.....
 (pieczęć podmiotu leczniczego)

ZAŚWIADCZENIE O ODBYCIU STAŻU ADAPTACYJNEGO PIELEŃNIARKI, PIELEŃNIARZA*

Pani (Pan) .....
 (imię i nazwisko)

data urodzenia .....
 (dzień, miesiąc, rok)

posiadająca(-cy) ograniczone prawo wykonywania zawodu nr .....

wydane przez .....

odbyła(-ył) zgodnie z ramowym programem staż adaptacyjny

w okresie od ..... do .....
 (dzień, miesiąc, rok) (dzień, miesiąc, rok)

W .....

.....
 (nazwa i adres podmiotu leczniczego)

oraz złożyła(-ył) wymagane kolokwia i uzyskała(-ał) wymagane zaliczenia.

.....
 (miejsowość, dzień, miesiąc, rok)

Pieczęć i podpis koordynatora stażu:

Pieczęć i podpis kierownika podmiotu leczniczego:

.....

.....

.....
 * Niepotrzebne skreślić.

WZÓR

.....
 (pieczęć podmiotu leczniczego)

ZASWIADCZENIE O ODBYCIU STAŻU ADAPTACYJNEGO POŁOŻNEJ, POŁOŻNEGO*

Pani (Pan) .....
 (imię i nazwisko)

data urodzenia .....
 (dzień, miesiąc, rok)

posiadająca(-cy) ograniczone prawo wykonywania zawodu nr .....

wydane przez .....

.....
 odbyła(-ył) zgodnie z ramowym programem staż adaptacyjny

w okresie od ..... do .....
 (dzień, miesiąc, rok) (dzień, miesiąc, rok)

W .....

.....
 (nazwa i adres podmiotu leczniczego)

oraz złożyła(-ył) wymagane kolokwia i uzyskała(-ał) wymagane zaliczenia.

.....
 (miejsowość, dzień, miesiąc, rok)

Pieczęć i podpis koordynatora stażu:

Pieczęć i podpis kierownika podmiotu leczniczego:

.....

.....

---

* Niepotrzebne skreślić.